

H. TE MERWE

Ridder Reinout's Kerstgave

Vermoeid, uitgeput sleepte Alewijn zich voort langs de weg in het bos, waar de duisternis van de late Decemberavond steeds dichter viel. Urenlang had hij gelopen, sinds hij in de vroege morgen — nog hing de ochtendmist over de wijde landen, toen hij het kasteel van zijn harde heer verliet — zich had op weg gemaakt.

Vrij had hij willen wezen, vrij wilde hij nóg zijn van de drukkende macht van ridder Reinout, de barse gezegger over de onderhorigen, die in en om het zwaar-gebouwde slot hun leven sleten in gedwongen dienstbaarheid. Alewijn was één van die onderhorigen. Als aan zo vele van zijn lotgenoten was het onderworpen leven hem zwaar gevallen; sedert heer Reinout hem na een licht vergrijp ten bloede toe geslagen had, was het onderworpen leven hem tē zwaar gevallen. En langzamerhand was in hem het voornemen gerijpt, zich aan de macht van zijn al-te-strengte meester te onttrekken.

Deze morgen, deze Kerstmorgen, was de kans gekomen, had de gelegenheid gunstig geschienen. Met Fulco, een dienstman als hij, was hij ter burcht uitgezonden om aan de overzijde van de rivier op de hofstee van Gerbrand, de hoevenaar, het everzwijn te gaan halen, door hun heer de vorige dag op de jacht gedood en bij de hoevenaar achtergelaten. De tocht over de rivier in de kleine boot was zéér zwaar geweest: er gingen ijsschotsen en slechts met veel moeite hadden de beiden de overoever weten te bereiken. Die moeite had Alewijn verheugd. Niet om de zware inspanning, die het roeien hem en zijn makker had gekost, maar om de overleggingen, die het uitputtende werk bij hem had doen rijpen. Wanneer hij zich wegmaken kon, als ze eenmaal veilig aan de overzijde waren geland... Dan zou het lang, heel lang duren eer Fulco de burcht bereikte om zijn vlucht te melden; dan zou het lang, heel lang duren eer vervolgers opnieuw de met-drijf-ijs-gaande rivier waren overgestoken om hem achterna te jagen.

Hij had zich weggemaakt: toen Fulco en hij een poze bij het vuur in de hoeve hadden gezeten, was hij opgestaan en onder een voorwendsel naar buiten gelopen. Maar hij was niet teruggekeerd — hij had tot terugkeer het voornemen niet gehad. Met snelle stappen was hij het pad ingeslagen — een smal, hard-bevroren pad — dat van de hofstee wegvoerde in de richting van de bossen aan de einder. Waren die bossen eenmaal bereikt, dan meende hij

zich veilig; kreupelhout en geboomte boden beter schuilplaats dan het wijde, vlakke land langs de stroomoever.

Zonder rust had hij zijn tocht vervolgd: toenemende vermoeidheid en gebrek aan voedsel hadden zijn gang wel vertraagd, doch niet beëindigd. Tot hij haast niet verder kón; tot de voeten hem bijna de dienst weigerden. Toen had hij — noodgedwongen — gerust, gezeten op de harde bosgrond, de rug geleund tegen de brede stam van een oude eik, die hem enigszins beschutting bood voor de felle wind.

Die wind had geluiden overgebracht: het blaffen van een hond, het hoefgestamp van een paard. Verschrikt was de vermoeide man opgerezen: die geluiden konden gevaar betekenen! Wie anders zou zich in de kou van de vallende winteravond buiten

de beschutting van hoeve of huis begeven dan iemand, die door dringende noodzaak gedreven werd? En ridder Reinout zou het dringend noodzakelijk achten, een weggelopen onderhorige na te jagen. Dát wist Alewijn voor zeker. Hij kende zijn barse

gebieder maar al te goed: wie zich onder diens macht trachtte vrij te maken werd wraakzuchtig snel nagezet.

De weggelopen dienstman begon zijn vlucht te vervolgen. De korte rust had zijn krachten enigmate hersteld en sneller dan hij het laatste deel van zijn bostocht had gelopen, kwam hij nu voorwaarts.

Doch — hij voelde, dat zijn krachten ten einde gingen; hij hoorde, hoe de beangstigende geluiden steeds dichterbij klonken.

Dan! Tussen de stammen der winter-kale bomen dóór ontwaarde hij een hut. Als hij die bereiken kon eer de vervolgers hem zagen!

Gejaagd blikte hij achterom — neen, nog zag hij mens noch dier naderen... Voorwaarts dan! Voorwaarts!

Strompelend bereikte hij de kluis; bonzend sloegen zijn vuisten op de deur. Die werd geopend. Een man in grof wollen gewaad, een donker koord om de lendenen, stond voor hem. Liet hem binnen.

Hijgend, in afgebroken woorden, vertelde Alewijn. Vroeg verberging en bescherming.

De kluisenaar knikte — ja, bescherming zou hij geven zo goed hij kon. Maar verberging? Waar kon schuilplaats wezen in het kleine vertrek?

Het blaffen klonk nu vlakbij; stemmen werden gehoord. Alewijn verbleekte: één van die stemmen

EEN LEGENDE

herkende hij als die van zijn heer. Vol angstige spanning zag de vluchteling naar de deur, die de kluizenaar achter hem gesloten had. De zwakke deur...

Kon die beveiliging bieden tegen ruw geweld?

De kluizenaar was opgestaan en eer de ridder de gepantserde vuist tegen de deur had kunnen doen dreunen, werd deze geopend. Verbaasd zag Reinout naar de gestalte voor hem, die de deur-opening vulde. Langs die gestalte heen ontwaarde zijn blik de gezochte dienstman.

„Kom binnen, edele heer,” noodde de kluizenaar rustig. „Ontschuil met uw gezellen het barre weer.”

Mèt uw gezellen! Dat waren twee ruwe wapenturen — krijgslieden, die blindelings ieder bevel van hun heer zouden volvoeren. Dat waren de honden, gereed om op het eerste teken van hun meedogenloze meester diens prooi naar de keel te springen.

Maar de krijgslieden grepen niet en de honden sprongen niet.

Als willoos onder de dwingende blik van de heremiet trad ridder Reinout — plotseling zijn drift verloren — binnen. Zijn mannen, verwonderd, volgden hem. Zetten zich — als hij — op de boomstompen, die hun werden gewezen. Bij hen vlijden de honden zich op de aarden vloer.

Een vreemde rust viel over de binnengekomenen.

En in die rust kwam de stem van de kluizenaar. Ze sprak over de betekenis van deze heilige avond. Van deze Kerstavond. Die herinnerde aan de nacht van Bethlehem, eeuwen geleden, toen engelen zongen van vrede op aarde, omdat Gods liefde vrede voor zondaren bereidde.

Gods liefde, die om wederliefde vroeg. Om wederliefde tot Hem, Die de Verlosser van zondaren zond. Ook om liefde tot de mensen, medemens, die broeders in Christus waren.

Ridder Reinout luisterde; ridder Reinout keek verbaasd op.

Medemens? Broeders in Christus? Die weggelopen dienstman ook, die bleek en bevend zich drukte tegen de wand, als zocht hij daar bescherming? De kluizenaar zag die blik; begreep de vragende overlegging.

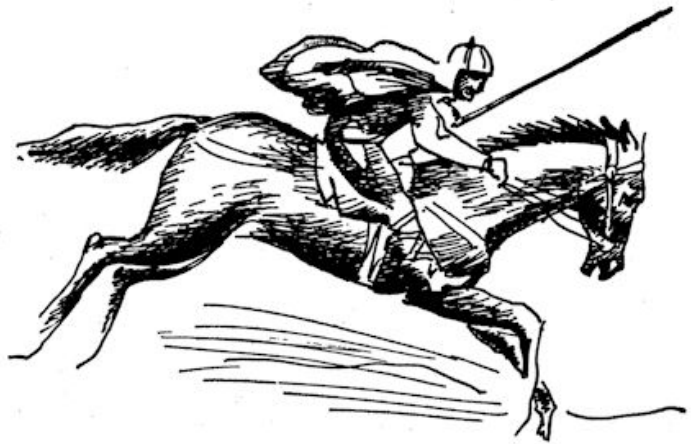
„Als gij Christus dienen wilt, doe dat dan niet alleen met woorden, heer ridder. Maar óók, maar bovenal, met de daad. Wees een goed en mild heer voor uw onderhorigen, zodat ze u niet vrezen, maar gewillig dienen. Weet, dat wie vergeving van zonden om Christus' wil hoopt, ook vergeven moet wie tegen hem zelf overtraden!” En wijzend op Alewijn: „Vergeef deze, als hij misdreef. En bedenk: was de oorzaak van zijn misdrijf, van zijn vlucht, niet de harde liefdeloosheid van zijn heer? Van u?”

De stem zweeg — zwaar ging de adem van de ridder. Maar zijn blik werd milder; zijn hand liet de zwaardknop, waarop ze rustte, los...

„Was de oorzaak van zijn misdrijf, van zijn vlucht niet de harde liefdeloosheid van zijn heer? Van u?”

Die woorden hadden de ridder gevangen. Met een wondere macht.

„Liefdeloosheid.” Had hij, hij ridder Reinout, liefgehad? Ja, zijn macht en zijn roem, zijn burcht en zijn bezit, diè had hij liefgehad. En zichzelf! Zichzelf allereerst; eigenlijk zichzelf alléén. Want macht en roem, burcht en bezit begeerde hij en beminde hij, omdat ze hem dienden. Maar zijn dienstlieden

en wapenturen; wat waren die anders voor hem geweest dan werktuigen, die moesten helpen zijn macht te handhaven en zijn bezit te vermeerderen?

In een flits zag hij zijn leven zoals hij dat had geleid tot nu toe — zag hij het, terwijl hij luisterde naar de woorden van de kluizenaar in deze wondere nacht. Uitgetrokken om zijn macht te herstellen en te handhaven over een weggelopen dienstman, was hij gekomen in een kluizenaarshut, waar niet van macht maar van liefde, niet van straf en wraak, maar van schuld en vergeving gesproken werd.

Schuld — van een harde, onmeedogende meester; schuld van hem, ridder Reinout.

Vergeving — aan een gekwelde en geslagen, een weggelopen onderhorige. Vergeving om Christus' wil.

Ridder Reinout boog het hoofd — ridder Reinout streed zijn strijd.

„Als gij Christus dienen wilt, doe dat dan niet alleen met woorden, heer ridder, maar óók, maar bovenal, met de daad,” had de kluizenaar gezegd.

Nu kwam de ridder tot de daad. Hij hief het hoofd op; zijn ogen zochten Alewijn. Mild was de blik van die ogen, en Alewijn voelde zijn beklemmende angst wijken.

„Ik wil Christus dienen, vader, van nu voortaan. Oprecht en nederig,” zei de ridder, „en mijn daad zal mijn woorden vergezellen.”

Hij trad op Alewijn toe.

„Geef mij een penning,” beval hij, gedachtig aan het oude gebruik waarmee vrijlating bekrachtigd werd.

Alewijn zocht in de gordel, waarin hij zijn schamele bezit meedroeg en haalde een muntstuk te voorschijn. De kluizenaar, de wapenturen, zagen gespannen toe. De gevluchte reikte zijn heer de munt — met een krachtige slag sloeg deze ze hem uit de hand.

„Vrij zijt ge van mijn dienst,” zei hij.

„God zegene u om uw daad, heer ridder.” Plechtig stak de kluizenaar de rechterarm omhoog. „Hij vervulle uw hart en uw leven met liefde om Christus' wil.”

Toen hief de heremiet de oude heerlijke lofzang aan: „Gloria in excelsis Deo,” „Ere zij God in de hoogste hemelen en vrede op aarde, in mensen een welbehagen.”

Heer Reinout luisterde — en vrede was in zijn hart. Alewijn, de vrije, luisterde — en dankbare vreugde vervulde hem.

Vrede en vreugde in deze wondere Kerstnacht.

Vrede en vreugde, ontvangen en geschonken om Christus' wil.